

***Scraptia testacea* ALLEN, 1940 (Coleoptera: Scraptiidae: Scraptiinae)
– nowy gatunek chrząszcza w koleopterofaunie Polski**

<http://doi.org/10.5281/zenodo.7375879>

JANUSZ GRZYWOCZ

Dział Przyrody, Muzeum Górnośląskie, Pl. Jana III Sobieskiego 2, 41-902 Bytom, Polska,
e-mail: j.grzywocz@muzeum.bytom.pl, ORCID: 0000-0001-6223-816X

ABSTRACT. *Scraptia testacea* ALLEN, 1940 (Coleoptera: Scraptiidae) – a new species of beetle in the Polish entomofauna.

Scraptia testacea ALLEN, 1940 is recorded from Poland for the first time. In Upper Silesia, found at six sites, four of which together with individuals of the species *Scraptia fuscula* MÜLLER, 1821.

KEY WORDS: Coleoptera, Scraptiidae, Poland, new records, faunistics.

Scraptia testacea (Ryc. 1) jest gatunkiem opisanym z Wielkiej Brytanii (ALLEN, 1940), oprócz tego znanym jeszcze z takich krajów, jak Hiszpania, Francja i Szwecja (LÖBL & SMETANA 2008). W bieżącym roku z kilku stanowisk podano go z Niemiec (ESSER & MAINDA 2022). Stosunkowo późne wykrycie tego gatunku w niektórych krajach oraz jego brak w wykazach faunistycznych wielu krajów pozostałych, może mieć swą przyczynę w nieuwzględnieniu *S. testacea* w popularnych kluczach do oznaczania chrząszczy środkowoeuropejskich (FREUDE *et al.* 1969, BOROWIEC & TARNAWSKI 1983). Obecnie luki te wypełnia strona internetowa coleonet.de (LOMPE 2021), która podaje informacje oraz dobre fotografie pozwalające na odróżnienie *S. testacea* od *S. fuscula*. Oprócz tego skorzystać można z odrębnych rysunków w dość trudno dostępnej pracy autora opisu gatunku (ALLEN 1940).

Zewnętrzne cechy różniące te dwa bardzo do siebie podobne gatunki dostrzec można w budowie czułków. U *S. fuscula* długości członów drugiego i trzeciego są w przybliżeniu jednakowe, najczęściej drugi jest minimalnie dłuższy od członu trzeciego. Człon czwarty jest mniej niż dwa razy dłuższy od członu trzeciego. Długość członu czwartego jest ok. 2,5 razy większa od szerokości. U *S. testacea* człon drugi jest wyraźnie dłuższy od członu trzeciego. Człon czwarty jest co najmniej dwa razy (najczęściej więcej niż dwa razy) dłuższy od członu trzeciego. Długość członu czwartego jest ok. 3 razy większa od jego szerokości (Ryc. 1 – zaznaczenie). Oprócz tego w aparatach kopolacyjnych wierzchołek prącia u *S. testacea* przy oglądaniu z boku jest bardziej zakrzywiony niż u *S. fuscula* (LOMPE 2021).

Ostatnio na terenie Górnego Śląska udało się pozyskać *S. testacea* podczas odłowów z zastosowaniem ledowej samolówki świetlnej, co jest pierwszym stwierdzeniem tego gatunku w Polsce. Następnie w wyniku zrewidowania serii okazów *S. fuscula* zdeponowanych w zbiorach Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu ujawniono dalsze okazy z innych stanowisk.

Górny Śląsk:

Baranowice [CA34], 3.07.2015 – 2 exx., 5.07.2015 – 1 ex., leg. A. et J. Grzywocz, det. J. Grzywocz, coll. USMB;

Brynek [CA39], 28.07.2005 – 1 ex., 3.07.2017 – 1 ex., leg. H. Szoltys, det. J. Grzywocz, coll. USMB;

Brynek-Park [CA39], 8.08.2013 – 1 ex., 14.06.2018 – 1 ex., 24.06.2019 – 1 ex., leg. H. Szoltys, det. J. Grzywocz; Brynek – Park [CA39], ad lucem, 6.07.2015 – 1 ex., 4.08.2015 – 3 exx., 5.08.2015 – 1 ex., 7.08.2015 – 1 ex., 11.08.2015 – 2 exx., 14.08.2015 – 2 exx., 30.07.2017 – 1 ex., 1.08.2017 – 1 ex., 28.07.2019 – 1 ex., 29.07.2019 – 1 ex., 31.07.2019 – 1 ex., 20.08.2019 – 1 ex., leg. H. Szoltys, det. J. Grzywocz, coll. USMB;

Korzonek [CA09], 14.07.2010 – 1 ex., leg. et det. J. Grzywocz, coll. USMB;

Rezerwat przyrody „Łęczczok” – otulina [CA06], 23.06.2011 – 4 exx., leg. et det. J. Grzywocz, coll. USMB;

Ruda Śląska-Wirek [CA47], UV trap, 21.07.2022 - 9 exx, 25.07.2022 - 1 ex., leg. et det. J. Grzywocz, coll. USMB;

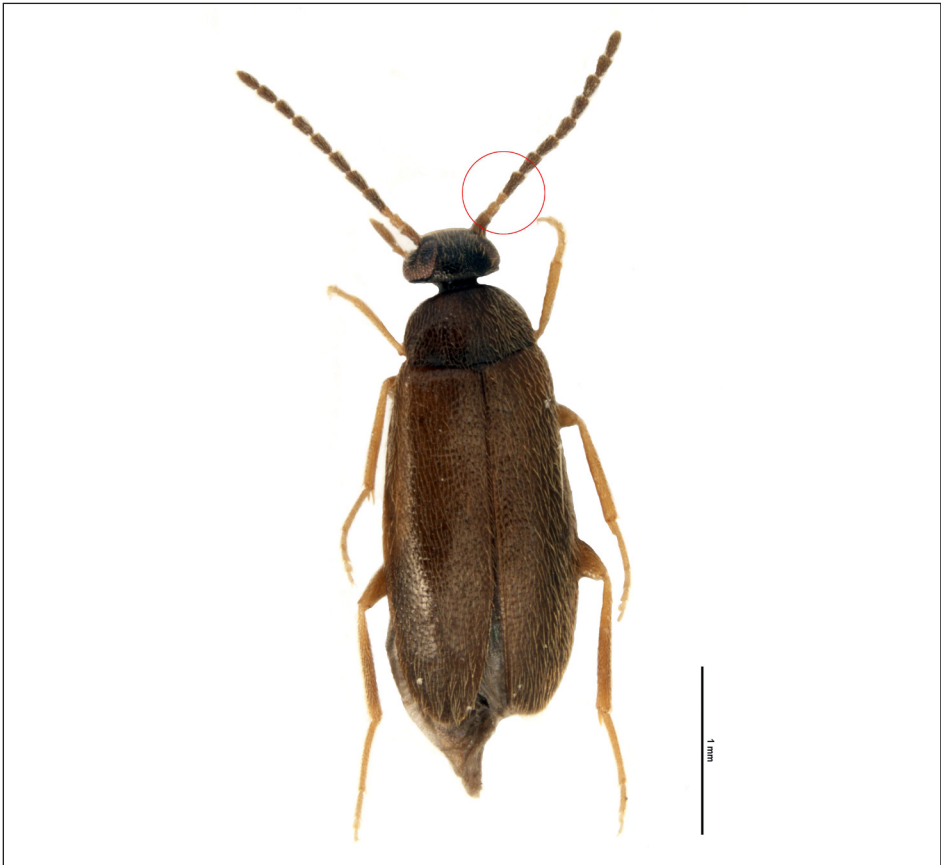
Rudy Raciborskie [CA16], 20.06.2005 – 2 exx., 6.07.2013 – 2 exx., leg. et det. J. Grzywocz, coll. USMB.

W Baranowicach i Korzonku *S. testacea* odłowiono w zadrzewieniach z przestojami starych dębów (*Quercus* sp.), w Brynku i Rudach Raciborskich miejscami występowania były zabytkowe parki. W rezerwacie przyrody „Łęczczok” stwierdzony w jego otulinie, natomiast w Rudzie Śląskiej-Wirku w przydomowym ogrodzie z zalegającymi murszejącymi pniami i gałęziami drzew owocowych. Współwystępowanie z *S. fuscula* stwierdzono w Baranowicach, w Brynku, w Rudzie Śląskiej-Wirku i w Rudach Raciborskich. Z wyżej wymienionych stanowisk jedynie te w Brynku i w Rudzie Śląskiej-Wirku objęte były stałymi odłowami i do nich można odnieść się w kwestii liczebności *S. testacea* i *S. fuscula* w okolicznościach ich współwystępowania. W obydwu przypadkach *S. testacea* był gatunkiem liczniejszym od *S. fuscula*. Może się nie potwierdzić hipoteza, jakoby *S. testacea* jest gatunkiem liczniejszym od *S. fuscula* na Wyspach Brytyjskich, natomiast na terenie Europy kontynentalnej proporcje mają być odwrócone (ALLEN 2001). Z pozostałych wyżej wymienionych stanowisk oba gatunki stwierdzono jeszcze w Baranowicach i w Rudach Raciborskich. Dotyczy to jednak pojedynczych okazów odłowionych podczas krótkotrwałych pobytów na tych terenach, co nie sprzyja wyciąganiu wniosków na obecnym etapie badań co do proporcji liczebności ich populacji.

Biocenotycznie oba gatunki związane są z murszejącymi pniami i gałęziami drzew liściastych (ALLEN 2001).

Egzemplarze dowodowe znajdują się w zbiorach Muzeum Górnosląskiego w Bytomiu (USMB).

Autor pragnie złożyć podziękowania Adamowi Laryszowi za wykonanie zdjęcia okazu *Scaptia testacea* oraz Adamowi Grzywoczowi za współudział w pracach terenowych.

Ryc. 1. *Scryptia testacea* ALLEN – okaz z Rudy Śląskiej (fot. A. Larysz).

Fig. 1. *Scryptia testacea* ALLEN – a specimen from Ruda Śląska (photo A. Larysz).

PIŚMIENNICTWO

- ALLEN A.A. 1940. Four species of Coleoptera new to the British list. *Entomologist's monthly magazine* 76: 80–85.
- ALLEN A.A. 2001. *Scryptia fuscata* (MUELL.) (Col.: Scryptiidae) in Gloucs.; with notes on this and *S. testacea* ALLEN. *Entomologist's record and journal of variation* 113(1): 1–2.
- BOROWIEC L., TARNAWSKI D. 1983. Hylophilidae, Scryptiidae. *Klucze do oznaczania owadów Polski* 19(78–79): 1–16.
- ESSER J., MAIDA T. 2022. Elfter Nachtrag zum Verzeichnis der Käfer (Coleoptera) Brandenburgs und Berlins. *Märkische Entomologische Nachrichten* 24(1): 1–22.
- FREUDE H., HARDE K.W., LOHSE G.A. 1969. Die Käfer Mitteleuropas. Band 8 – Terebrilia, Heteromera, Lamellicornia. Goecke & Evers Verlag, Krefeld, 1969, 102–103.
- LOMPE A. 2021. Käfer Europas. Coleoptera-Polyphaga-Heteromera-Scryptiidae-*Scryptia*. coleonet.de, Version: 4.1.2 von: Arved Lompe, (Last visited: 03.07.2021).
- LÖBL, I., SMETANA A., 2008. Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Vol. 5: Tenebrionoidea. Apollo Books, Stenstrup, Denmark, 458–459.

Accepted: 12 November 2022; published: 29 November 2022

Licensed under a Creative Commons Attribution License <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>